

Narkomaniyaya qarşı bütün cəmiyyət səfərbər olmalıdır

Metamfetamin və ya “patı” adlandırılan zəhərli narkotik maddənin Azərbaycanda da yayılması hər kəsdə ciddi narahatlığa səbəb olub. Son vaxtlarda daxili işlər orqanlarının keçirdikləri əməliyyatlar nəticəsində narkotik vasitələr satan onlarca narkotacir yaxalanıb. Hüquq mühafizə orqanlarının, o cümlədən geniş ictimaiyyətin narahatlığına səbəb olan bu xoşagəlməz hal müzakirələrə səbəb olub. Hər kəs övladının, yaxınlarının bu bəlanın əsirinə çevrilə biləcəyinin qorxusunu çəkir. “Patı”nın hər yerdə asanlıqla istehsal edilə bilinməsi və digər narkotik maddələrə nisbətən daha ucuz və asan əldə edilməsi də qorxu hissini ikiqat artırır.

Dünyada sürətlə yayılan zərərli maddə

Narkotik və hallüsinasiya xüsusiyyəti olan bu sintetik maddə yaponiyalı bir kimyagər tərəfindən amfetaminə bir metil qrupu əlavə etməklə icad edilib. Bu, dünyada ən sürətlə yayılan, daha çox zərərli və son dərəcə təhlükəli bir narkotik vasitədir. Buna görə də təxminən 1960-cı illərdən sonra istifadəsi qadağan olunub.

Araşdırmalar dünyada təxminən 185 milyon insanın qanunsuz maddələrdən istifadə etdiyi və bu insanların 33,4 milyonunun amfetamin istifadəçiləri olduğunu göstərib.

Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin məlumatına əsasən, 2020-ci il 31 dekabr tarixinə respublika üzrə narkomanlıq diaqnozu ilə qeydiyyatda olanların sayı 33788 nəfər təşkil edib. Narkomanlığa və Narkotik Vasitələrin Qanunsuz Dövriyyəsinə Qarşı Mübarizə üzrə Dövlət Komissiyasının məlumatına görə, həmin şəxslərdən 28318 nəfəri dispanser, 5470 nəfəri profilaktik qeydiyyatında olanlardır. Onlardan 618 nəfəri qadındır. 9-u 15-17 yaşlarında olanlardır. 23537 nəfər opioid qrupuna aid, 10251 nəfər kannabinoid qrupuna aid narkotik istifadəçiləridir. Qeyd edək ki, əvvəlki ildə bu rəqəm 32921 olub.

Ölkəmizdə hələlik “patı” istifadəçiləri ilə bağlı statistik rəqəmlər açıqlanma-

sa da, bununla əlaqədar müşahidə edilən hallar təəssüf ki, metamfetamin istifadəçilərinin heç də az olmadığını, bu bəlaya yoluxanlar arasında qadınların, gənc qızların da olduğunu göstərir. Hətta bu yaxınlarda iki uşaq anasının “patı” istifadəsi nəticəsində dünyasını dəyişdiyi xəbəri də yayıldı.

Əgər qarşısı alınmazsa, bu cür dəhşətli halların təkrarlanacağı, zəhərli maddənin çox cavan canları alacağı qətilizmdir.

Təcavüz, qorxu, narahatlıq, psixomotor xəstəliklər, çaxnaşma, paranoya...

Türkiyəli psixoloq İkon Sezer məlumat verir ki, metamfetamin güclü asılılıq təsiri olan rəngsiz və qoxusuz maddədir. Kimyəvi quruluşca amfetaminlərə bənzərsə də, mərkəzi sinir sistemində daha güclü təsir göstərərək iflic edir.

Mütəxəssis bildirir ki, metamfetamin istifadəçilərinin 6-46 faizində “metamfetaminlə əlaqəli psixoz” inkişaf etdiyi təxmin edilir. Ümumiyyətlə, tək dozadan istifadə zamanı görünə bilən psixoz müvəqqəti olsa da, yüksək dozalar səbəbi ilə inkişaf edən psixozların qalıcı olması ehtimalı var.

Metamfetamin istifadəçiləri psixiatrik simptomlara əlavə olaraq bəzi fiziki xəstəliklər də yaşayırlar. Qan təzyiqi və

ürək döyüntülərində artım, sürətli nəfəs alma, böyrək çatışmazlığı, başgicəllənmə və infarkt olmaq kimi hallar meydana gəlir. Ciddi diş problemləri, bədən xəsarətləri və həddindən artıq kilo itkisi metamfetaminin uzunmüddətli təsirlərindəndir. Araşdırmalar göstərir ki, metamfetamin istifadəsi yaddaş və diqqət kimi idrak funksiyalarına mənfi təsir göstərir və zərər verir.

Bu zərərli maddədən imtina zamanı da onu müşayiət edən simptomlar olduqca narahatedicidir. Depressiya, qıcıqlanma, yorğunluq, iştahın artması, narahatlıq və metamfetaminə güclü istək ümumi simptomlardır. Ən çox müşahidə edilən simptom isə depressiv simptomlardır və hətta bu, uzun müddət davam edə bilər. Metamfetamin asılılığından qurtulma dövründə görünən bu simptomlar intihar düşüncələrinə belə gətirib çıxarır.

Xilas yolu var...

Göründüyü kimi, “patı”dan istifadə dəhşətli nəticələr doğurmaqla yanaşı, bu zərərli maddə ondan imtina zamanı da insanı uzun müddət təhlükə ilə üzləşə qoyur, amma buna baxmayaraq, ondan qurtulmaq mümkündür. Bunun üçün qətiyyətli olmalı və bu bəladan xilas üçün mütəxəssis köməyinə müraciət edilməlidir.

İstanbul Beyin Xəstəxanasının psixiatri dosent-doktor Onur Noyan xəbərdarlıq edir ki, müalicə mütəlx psixiatri müşahidəsi altında həyata keçirilməlidir. Diaqnoz qoyulduqdan sonra əvvəlcə maddənin bədənədən uzaqlaşdırılması üçün “Detoksifikasiya” dediyimiz bədən təmizləyici müalicə tətbiq olunmalıdır. Sonra altı yatan digər əlamətlərə görə dərman müalicəsi başlanmalıdır.

Bu müalicə forması ya ambulator, ya da stasionar ola bilər. Ambulator müalicə prosesi sıx nəzarət və psixoterapiya ilə davam edərkən stasionar müalicə prosesində həkimin və psixoloqun müşahidəsi altında dərmanlardan təmizlənmə və digər simptomların müalicəsi aparılır.

Ölkəmizdə “patı” və ya digər narkotik maddə satışının və hədəf kütləsinin genişlənməməsi üçün hüquq mühafizə orqanları ilə yanaşı, cəmiyyətimizin bütün üzvləri, xüsusilə də ailələr ciddi mübarizə aparmalı, yeniyetmələrimizi, gənclərimizi narkomaniya uçurumuna yuvarlanmaqdan qorumağa çalışmalıdırlar...

Yasəmən MUSAYEVA,
“Azərbaycan”